

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 1 De tweede slaap

1 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een uitleg met tekst 1 dat mensen de vrijheid hebben om hun eigen behoeftes te bevredigen, maar daarmee ook hun individuele autonomie teniet kunnen doen: een mobiel apparaat geeft toegang tot contact/kennis/muziek, maar kan door het bedwelmende effect ook afhankelijk maken.

voorbeeld van een goed antwoord:

In tekst 1 wordt beschreven dat je met behulp van je mobiel overal onmiddellijk toegang toe hebt. Je kunt in contact komen met anderen, kennis vergaren en muziek luisteren. Door een mobiel heb je dus de vrijheid om veel van je eigen behoeftes te bevredigen. Maar in tekst 1 staat ook dat dit gepaard gaat met geheugenverlies en dat normale sociale omgang eronder lijdt. Het leidt zelfs tot waanzin en totale afhankelijkheid. Als je dus ongebreideld de vrijheid hebt om je eigen behoeften na te jagen en te bevredigen, kan je ook afhankelijk worden en daarmee jouw individuele autonomie om zelf te bepalen wat je wilt (en dus niet onder invloed te staan van ‘het bedwelmende vermogen’ van je mobiel) tenietdoen.

2 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat een argumentatie of de ontlijving van het lichaam als het onafhankelijk zijn van je lichaam een positieve ontwikkeling is, met:

- een definitie van het goede leven 1
- een kritiekpunt op Harris’ pessimisme in tekst 1 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Het goede leven betekent voor mij persoonlijke groei door samen te leven met anderen. Dat samenleven kan prima via een mobieltje of ander scherm. Door virtueel contact en kennis ontstaat volgens mij dus geen zwakte, afstomping of verval zoals in tekst 1 wordt gesuggereerd, maar juist een extra mogelijkheid om jezelf te ontdekken in virtueel contact met anderen die je niet of misschien wel nooit fysiek kunt ontmoeten. Ik zie de ontlijving van het lichaam dan ook als iets positiefs. Juist omdat we minder afhankelijk zijn van ons lichaam, zijn de mogelijkheden om het goede leven te bereiken veel groter 2

of

Vraag	Antwoord	Scores
	<ul style="list-style-type: none"> Het goede leven betekent voor mij gelukservaringen kunnen opdoen, met of zonder anderen. Daarvoor is een bepaalde individuele vrijheid nodig: ik moet zonder oordeel van anderen kunnen doen wat mij gelukkig maakt. Voor sommigen is dat de hele dag informatie googelen en met anderen chatten via een mobieltje, voor anderen is dat alleen in een hutje op de hei leven. Ik denk dus niet dat een mobieltje de mens verzwakt of tot waanzin drijft zoals in tekst 1 wordt beweerd, een mobieltje kan noodzakelijk zijn voor een goed leven. Maar dat hoeft niet. Ik zie de ontlijving van het lichaam dan ook niet per se als iets positiefs of negatiefs. Wij zijn met techniek minder afhankelijk van ons lichaam dan zonder techniek. Dat biedt voordelen en nadelen. Mensen die de hele dag op hun mobiel zitten, missen misschien de lol van op de hei om je heen kijken en zweten als je tegen de wind in moet fietsen. Maar dat moeten zij zelf weten. Mensen op de hei missen weer de spanning van een goede online game 	2
3	<p>maximumscore 2</p> <p>Een goed antwoord bevat de volgende elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> een uitleg wat volgens Heidegger het wezen van de oude techniek inhoudt met zijn begrip 'waarheid': de oude techniek is een wijze van ontdekken/ontbergen (waarheid) waarin dingen worden voortgebracht (<i>hervorbringen</i>) een uitleg met het voorbeeld van de rivier in tekst 2 wat volgens Heidegger het wezen van de oude techniek is: in de oude techniek van de weefgetouwen wordt de rivier ontdekt als rivier (en niet als opeisbare krachtbron) <p>voorbeeld van een goed antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> Waarheid is bij Heidegger 'ontdekt zijn' of 'onverborgenheid', dat wil zeggen dat dingen op een bepaalde manier 'in aanwezigheid komen'. Het wezen van de oude techniek is volgens Heidegger een techniek van voortbrengen waarbij dingen worden 'ontborgen' Dit zie je in tekst 2, waarin de techniek van het weven afhankelijk is van het water in de rivier. In die afhankelijkheid verschijnt de rivier als de grillige stroom die zij is 	1
4	<p>maximumscore 2</p> <p>Een goed antwoord bevat de volgende elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> een uitleg dat Hancocks houding ten opzichte van de natuur het door Heidegger genoemde gevaar van verdringing van andere vormen van ontbergen in zich draagt een uitleg dat Hancocks houding ten opzichte van de natuur het door Heidegger genoemde gevaar van vervreemding van de natuur als 'physis' (en daarmee de vervreemding van de mens van zichzelf als 'Dasein') in zich draagt 	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

voorbeeld van een goed antwoord:

- Hancock vindt het een bezwaar dat de natuur een rem is op de uitbreiding van zijn weverij. Hij ziet de rivier niet als iets wat mooi is of als iets wat verkoeling kan brengen. Hij ziet de rivier en de natuur maar op één manier, namelijk als iets grilligs wat hij het liefst wil kunnen beheersen. Hij staat dus niet open voor andere vormen van ontdekken. Dit sluit aan bij het gevaar dat Heidegger het verdringen van andere vormen van ontbergen noemt 1
- Hancocks houding ten opzichte van de natuur om de rem te willen opheffen die de veranderlijke natuur vormt, zou er volgens Heidegger toe kunnen leiden dat de mens vervreemdt van zichzelf als Dasein en van de natuur als physis. De mens staat dan niet meer open voor de zijnsmogelijkheden die besloten liggen in zijn eigen wezen om zich af te stemmen op de cyclus van de seizoenen in de natuur. De techniek krijgt dan een soort totalitair karakter, waarmee de natuur geweld aangedaan wordt; de natuur wordt dan alleen nog maar gezien als iets wat gebruikt wordt voor productie voor economisch gewin 1

5 maximumscore 4

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een weergave dat Arendt arbeid opvat als het cyclische proces van consumeren en produceren gericht op overleven 1
- een uitleg dat volgens Arendt Marx' ideaal van de *animal laborans* leidt tot een economie van verspilling: zonder noodzaak tot arbeid verrichten mensen geen 'hogere' activiteiten, maar nemen hun consumptie en productie toe, wat tot verspilling leidt 1
- een uitleg dat Lady Durnston deze opvatting van Arendt kan gebruiken om haar idee over de natuur tegenover Hancock te onderbouwen: de ambitie om de natuur te beheersen kan leiden tot welvaart, maar ook tot meer vrije tijd om te consumeren en verspillen; daarom moeten de grenzen van de natuur gerespecteerd worden 1
- een uitleg dat Lady Durnston haar idee over de natuur tegenover Hancock kan onderbouwen met Arendts opvatting dat de natuur niet louter een consumptiegoed is: de natuur is het materiaal om een bestendige menselijke wereld (tehuis) mee te bouwen 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

voorbeeld van een goed antwoord:

- Arbeid gaat over het cyclische proces van produceren en consumeren; een voortdurende uitwisseling tussen de mens en zijn natuurlijke omgeving om te kunnen overleven 1
- Het ideaal van de *animal laborans*, die geen noodzakelijke arbeid meer hoeft te doen en zich met ‘hogere’ activiteiten bezig kan houden, klopt volgens Arendt niet. Men zal in de moderne consumptiemaatschappij met de nadruk op arbeid, altijd vast blijven zitten in de drang tot consumeren en dus weer doorgaan met produceren om te consumeren. Hierdoor ontstaat volgens Arendt een economie van verspilling 1
- Lady Durnston zou dit Hancock voor de voeten kunnen werpen om haar idee te onderbouwen dat ze blij is dat de natuur Hancocks ambities in bedwang houdt. Hancocks wens om de natuur te exploiteren zodat er meer welvaart komt, zal ertoe leiden dat de mensen in het dorp met hun vrije tijd zich niet met hogere dingen gaan bezighouden, maar juist meer willen gaan consumeren, ‘meer besteden’ op de markt, zoals Hancock zegt en daardoor in een economie van verspilling terecht komen. Als Hancock zich blijft richten naar de beperkingen van de natuur en de waterstanden in de rivier, komen de mensen in het dorp misschien niet in die dwingende cyclus van produceren en consumeren – en dus in een economie van verspilling – en kan de oude levenswijze behouden blijven 1
- De natuur wordt dan niet louter als consumptiegoed gebruikt, maar kan als materiaal dienen om een bestendige wereld mee te bouwen en zo een ‘tehuis’ te zijn voor de bewoners in het dorp 1

6 maximumscore 3

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg met tekst 3 wat de deugden geloof, hoop en liefde tot theologale deugden maakt: de drie zijn theologaal omdat ze ontstaan in de gerichtheid op God zoals: je ‘vurig tot God keren’ / ‘het levensbelang om te geloven in een beter leven’ / je ‘roeping te volgen’ / een ‘serieuze man Gods’ zijn 1
- een uitleg met tekst 3 van de hoogste theologale deugd liefde als inzet voor het welzijn van anderen: Fairfax volgt zijn roeping om om te zien naar wezen en weduwen vanuit zijn gerichtheid op God 1
- een uitleg met tekst 3 dat de hoogste theologale deugd liefde op gespannen voet staat met hiërarchisch denken in het middeleeuws christendom: de veronderstelde gelijkheid bij liefde laat zich niet rijmen met een hiërarchisch machtige en afstandelijke theoloog uit de bisschoppelijke stad die terugdeinst voor de armen zoals in tekst 3 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

voorbeeld van een goed antwoord:

- Geloof, hoop en liefde zijn theologale deugden omdat ze een afstemming zijn van jezelf, je ziel of je innerlijk op God en zijn aangekondigde koninkrijk. Dit is herkenbaar in tekst 3 omdat het er daar over gaat dat mensen zich vurig tot God keren en dat het voor hen van levensbelang is om te kunnen geloven in een beter leven 1
- De hoogste theologale deugd is de liefde om jezelf vanuit gerichtheid op God in te zetten voor het welzijn van anderen, zoals Fairfax' roeping om om te zien naar wezen en weduwen 1
- De hoogste theologale deugd liefde veronderstelt gelijkheid van alle mensen, arm en rijk, geschoold en ongeschoold. Het gaat om de bloei van ieder mens. Dit kan op gespannen voet staan met hiërarchisch denken in het middeleeuws christendom, waarin, zoals in tekst 3, een afstandelijke theoloog terugdeinst voor de armen en zich dus helemaal niet bekommert om het welzijn van armen in het dorp, maar lekker achteroverleunt in zijn bisschoppelijke zetel in de stad 1

7 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een uitleg dat het genoemde verbod van de kerk om het verleden te onderzoeken kan worden opgevat als een bedreiging van het goede leven door instituties omdat instituties macht uitoefenen over de manier waarop mensen het goede leven kunnen invullen.

voorbeeld van een goed antwoord:

Het verbod op onderzoek naar het verleden door de kerk kan je opvatten als een bedreiging van het goede leven door instituties. Individuen kunnen in deze toekomstige samenleving bijvoorbeeld niet meer hun natuurlijke nieuwsgierigheid naar het verleden vrijelijk najagen. Ze worden door dit verbod opzettelijk dom gehouden door een machtige institutie die de wetten bepaalt. Dat is eerder een bedreiging van het goede leven dan een bescherming ervan.

8 maximumscore 3

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg dat volgens Taylor de vraag naar zin in de moderne tijd is veranderd door zelfreflectie: door de concentratie op zichzelf veranderde de vraag 'hoe zou God willen dat ik een goed leven leid?' in 'wat vind ik zelf een goed leven?' (individuele autonomie) 1
- een uitleg dat volgens Taylor de vraag naar zin in de moderne tijd is veranderd door de opkomst van de natuurwetenschappen: door de opkomst van de natuurwetenschappen werd 'zin' minder verbonden met iets hogers (transcendent) en meer met het concrete leven 1
- een argumentatie met deze analyse van Taylor over Harris' antwoord op de vraag naar zin in *De tweede slaap* 1

Vraag	Antwoord	Scores
	<p>voorbeeld van een goed antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> Volgens Taylor is de vraag naar zin in de moderne tijd veranderd door zelfreflectie. In het christendom vraagt men zich af wat God een goed leven vindt en hoe je je daar als mens zo goed mogelijk naar kunt richten. Deze concentratie op de mens zelf maakte het mogelijk dat de vraag naar wat een goed leven is, ook zonder God een invulling kreeg. De vraag werd nu: hoe wil ik zelf een goed leven leiden? Ook de opkomst van de natuurwetenschappen deed volgens Taylor de vraag naar zin veranderen. Door inzichten van de natuurwetenschappen werd men voor de verklaring van bepaalde verschijnselen minder afhankelijk van opvattingen over iets hogers of bovenmenselijks, waar je als mens geen grip op had. Hierdoor werd de vraag naar zin steeds meer verbonden met het concrete leven in het hier en nu Ik ben het eens met het antwoord van Harris. Zoals Taylor laat zien is de innerlijke reflectie binnen het christendom zodanig dat die vroeg of laat ook zonder God gedaan kan worden, zoals Fairfax doet. De wetenschap die Fairfax via zijn archeologische onderzoek van zijn geloof doet vallen, gaat over technologie. Zelfreflectie en natuurwetenschappen maken dus dat de vraag naar zin minder in het transcendente gezocht gaat worden 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
	<p>of</p> <ul style="list-style-type: none"> Ik ben het niet eens met Harris' antwoord op de vraag naar zin. Zijn antwoord spiegelt Taylors analyse dat zelfreflectie en inzicht in de natuurwetenschappen de vraag naar zin ontdoen van christelijke transcendentie en de vraag naar zin daardoor een autonomere invulling krijgt. Maar ik vraag me af of het per se altijd zo moet lopen. Je kan je ook voorstellen dat christelijk geloof minder dogmatisch en machtig wordt en meer ruimte biedt aan een veelzijdigheid van waarden en individuele morele opvattingen zonder dat het geloof in God verdwijnt 	<p>1</p>